

Prezidenta oslovujú smiešne, vaša výbornosť

Dokončenie – s. 1

Vaša excelencia preda zna-
mená vaša dokonalosť, vaša
výnimočnosť, vaša výbornosť.
Je to veľmi smiešne.

**V zahraničí však slovenské-
ho prezidenta oslovujú
vaša excelencia...**

Áno, aj na Slovensku ho tak
oslovuje veľvyslanec cudzej
krajiny na nástupnej audien-
cii. Lenže úradníci z presi-
dentskej kancelárie alebo iní
slovenskí politici ho musia na
oficiálnych podujatiach oslo-
vovať vážený pán prezident.
Oslovovať na Slovensku slo-
venského prezidenta vaša ex-
celencia je malosť ľudí z regio-
nálnej politiky, ktorí sa dostali
na výslnie. Neexistuje, aby
v Spojených štátoch ameri-
ckých politikov alebo štátny
úradník povedal prezidentovi
Bushovi vaša excelencia. Bol
by na posmech, tak ako vo
Francúzsku či iných krajinách
s republikánskou tradíciou.

” Mikuláš
Dzurinda išiel
na štátny sviatok
1. januára, čo je
výročie vzniku
Slovenskej republiky,
lyžovať do Talianska.
Zvláštna participácia
vysokého ústavného
činiteľa na štátnom
sviatku

**Zlepšuje sa aspoň protoko-
lárna úroveň vlády?**

Nie, každá vláda, či už Me-
čiarova, Dzurindova, alebo Fi-
cova, robí tie isté protoko-
lárne chyby odznova. Nie je
to problém vlády, ale ľudí
zodpovedných za túto oblasť
na Úrade vlády. Protokol je
celoživotné štúdium. Môžu to
robiť aj nekvalifikovaní par-
tajníci, ktorí si pletú štátny
protokol s diplomatickým pro-
tokolom a spoločenskou eti-
ketou. Potom je však taký aj
výsledok.

**Politik sa teda ani nemá
z čoho dočítať, ako sa sprá-
vať podľa protokolu. Keď
nemá pod sebou ľudí, ktorí
tomu rozumejú, alebo si
nedá povedať, vyrába faux
pas...**

A nielen politik. Platí na-
príklad zásada, že pri oficiál-
nych príležitostiach nič ne-
smie ležať na zemi. Podľa he-
raldiky totiž všetko, čo leží
na zemi, je porazené. Pred ča-
som som prišiel do budovy
parlamentu a vo vstupnej hale
sa cípy slovenskej vlajky
a vlajky dobrovoľníkov z roku
1848 váľali po zemi v prachu.
Problémy s používaním štát-
nych symbolov sa vyskytujú
aj v športovej reprezentácii.
Mám odloženú fotografiu
vzpierača z olympiády v drese,
na ktorom je hore veľký znak
firmy, ktorá dres vyrobila, pod
ním štátny znak. Platí, že čo
je vyššie, je na čestnejšom

Jarolím Antal je presvedčený, že protokol je celoživotné štúdium.

FOTO PRAVDA: RICHARD FILIPKO

mieste. Takže na čestnom
mieste dresu športovca bolo
logo firmy a až pod ním znak
krajiny, ktorú reprezentuje.
**Osobitným problémom sú
aj oslavy štátnych sviatkov.
Nedávno sa napríklad pre-
miér hneval na novinárov,
ako robili spravodajstvo
z jeho vystúpenia na cy-
rilo-metodských oslavách
na Devíne. Mal tam Fico
vôbec vystupovať s preja-
vom?**

Kto to kedy videl, aby na
Devíne rečnil aj prezident, aj
premiér, predseda parlamentu
a ešte aj kardinál. Keď raz nie-
kde vystúpi hlava štátu, už
tam nemá kto čo rečníť. Mi-
mochodom, tento štát je je-
den z mála v Európe, kde nie
sú žiadne vojenské pre-
hliadky. Nevie si predstaviť,
žeby napríklad v Paríži nebola
na štátny sviatok 14. júla vo-
jenská prehliadka a nebol by
tam prezident alebo premiér.
Ľudia sú v uliciach, múzeá
otvorené zadarmo, v mestách
kolotoče, divadlá a opery ma-
jú každú chvíľu predstavenia,
tiež zadarmo. Na Slovensku
sa štátne sviatky oslavujú tak,
že keď bol premiérom Miku-
láš Dzurinda, išiel na štátny
sviatok 1. januára, čo je vý-
ročie vzniku Slovenskej republi-
ky, lyžovať do Talianska.
Zvláštna participácia vysoké-
ho ústavného činiteľa na štát-
nom sviatku.

**Bývalý prezident Rudolf
Schuster nútil zahranič-
ných prezidentov sadiť stro-
my v záhrade za Prezident-
ským palácom. Je to v po-
riadku?**

Je to v poriadku, robí sa to
aj v zahraničí. Okolo Kongre-
su Spojených štátov sú stovky

Jarolím Antal

takto zasadených stromov.
Lenže z Rudolfa Schustera si
národ robil posmech, lebo sa-
dil duby, čo je germánsky
symbol. Slovanský symbol je
lipa.

**Terajší prezident Ivan Gaš-
parovič rád preteká na au-
tách. V minulosti si dával
na pretekárske auto presi-
dentskú štandardu, dnes sa
občas ukáže v reklamnom
tričku automobilky. Je pre-
zidentská štandarda na ka-
pote auta v poriadku?**

Na Slovensku nie je štan-
darda ani štátnym symbolom
a podľa zákona ju možno
používať len na označenie tr-
valého alebo dočasného sídla
a pri výkone funkcie presi-
denta. Pretekánie do vrchu
na autách nie je výkon hodný
funkcie prezidenta.

” Z Rudolfa
Schustera
si národ robil
posmech, lebo sadiť
duby, čo je germánsky
symbol

**Slovenskí prezidenti a pro-
tokol je večná téma. Každý
slovenský prezident s ním
mal problémy. Prečo?**

Lebo sa starajú do vecí ne-
hodných funkcie prezidenta.
Rudolf Schuster a dvojplat-
nička, kde a ako bude bývať
či aký zámoček predá, Ivan
Gašparovič zasa aký zámoček
kúpi či opraví. Nie je to ve-
cou hodnou postavenia presi-
denta, na to má prezident
svoju kanceláriu. Tá zodpove-

dá za dôstojný výkon funkcie
hlavy štátu v každej oblasti.
Viete si predstaviť, žeby na-
príklad Václav Klaus chcel
predávať Lány alebo George
W. Bush by sa rozhodol, že
treba predať Camp David?

**Sú pri zahraničných náv-
števách na Slovensku proto-
kolárne nezrovnalosti?**

A koľko! Prišla napríklad na
návštevu holandská kráľovná.
Mali sme jej ukázať niečo ty-
pické zo Slovenska. Nejaké
múzeum, typické predstave-
nie orchestra. Slovenskí
úradníci jej dali do programu
návštevu galérie Danubiana,
ktorú vlastní Holanďan, a ve-
čer v divadle bol koncert ho-
landského klaviristu. Čiže
prišla z Holandska jej kráľov-
ská výsosť a my sme jej uká-
zali holandskú kultúru. Zah-
raničné návštevy nezrovna-
losti vidia, ale milosrdne ich
prehliadajú.

**Trvalým problémom slo-
venského protokolu sú
vlajky, ktoré visia pred Pre-
zidentským palácom alebo
Úradom vlády. Prečo?**

Keby viseli vždy vlajky, to
by bolo dobré. Žiaľ, často vi-
sia zástavy v tvare koruhvy.
Päť stožiarov na vlajky pred
Prezidentským palácom, ktoré
tam dala kancelária presi-
denta za éry Schustera, je tra-
gédiou. Vlajky majú visieť
v určitom poradí, takže sto-
žiare musia byť tesne pri bu-
dove, aby nebol možný poh-
ľad z druhej strany. Lenže
stožiare pri Prezidentskom
paláci sú predsunuté. Iný po-
hľad majú ľudia, ktorí sa po-
zerajú z Hodžovho námestia,
iný zasa návšteva, ktorá do
paláca zavíta a je na nádvorí.
Keď prišiel americký presi-
dent, pri pohľade z námestia
dávala češť americká vlajka
slovenskej, pri pohľade z nád-
vorja naopak. Nech vlajky za-
vesia akokoľvek, vždy sú he-
raldicky nesprávne.

**Majú protokolári problémy
aj so základnými štátnymi
aktmi?**

Majú. Pri sľube poslancov
v parlamente to potom vyzerá
tak, že pri stolíku stojí pra-
covníčka kancelárie Národnej
rady, príde poslanec, ona mu
prstom ukazuje: tuto sa mi
podpíšte, a rukou mu podáva
pero. Je to preda nedostojné.
Pero prestalo písať a asi päť
minút všetci čakali, kým jej
donesú nové. V Prezidentskom
paláci, kde o nejaký týždeň
neskôr skladala sľub vláda, to
isté – pracovníčka protokolu
drží teplé pero a podá ho mi-
nistrovi. Je to protokolárne
nepredstaviteľné.

**Je súčasťou protokolu aj
to, čo politici hovoria? Fico
hovorí o novinároch ako**

**o slizkých hadoch, hye-
nách.**

Je to vec osobnostnej vý-
bavy každého politika, nemá
to nič spoločné s protokolom.
**Vedia sa obliekať podľa pro-
tokolu?**

Nie. Fico má často vo vrecku
saka rovno zloženú bielu vrec-
kovku, ktorá trčí. Ako čašník
v druhej cenovej skupine. Ak
chce mať vreckovku, musí byť
inak zložená. Politická repre-
zentácia sa, žiaľ, nevie správne
obliekať. Na rôzne príležitosti
nenosí správne obleky, košele,
topánky. Sú to drobné tajom-
stvá, ktoré robia z politika dô-
stojného človeka. Nie je to len
chyba politikov a ich manže-
liet, ale aj ľudí, ktorí sa o proto-
kol majú starať. Prezident Ivan
Gašparovič úraduje v Prezi-
dentskom paláci v zelenom sa-
ku a sivých nohaviciach. To si
môže obliecť, keď sa ide po-
zrieť na zelenú hranicu s minis-
trom vnútra.

” Slovenskí
úradníci jej dali
do programu
návštevu galérie
Danubiana, ktorú
vlastní Holanďan, a
večer v divadle bol
koncert holandského
klaviristu. Čiže prišla
z Holandska jej
kráľovská výsosť a my
sme jej ukázali
holandskú kultúru

**Kto zo súčasných sloven-
ských politikov spĺňa pro-
tokolárne normy?**

Mikloško, Lipšic, Paška. Vi-
dieť, že sa sebe venovali a ne-
chajú si poradiť. Vedia presne,
čo si majú na akú príležitosť
obliecť, ako sa správať. Ale
raz som videl prezidenta Gaš-
paroviča vo fraku s bordovým
motýlikom, lebo manželka
mala bordové šaty. Politik má
mať k smokingu vždy čierny,
k fraku biely motýlik. Ofi-
ciálni predstavitelia, ale aj
ostatní verejne známi ľudia
by mali dodržiavať normy
spoločenského obliekania.

**Sú politici, ktorí si dajú po-
vedať?**

V minulosti som takých po-
znan. Keď bol František Mi-
kloško predsedom Slovenskej
národnej rady, protokol re-
špektoval. Nechcel ostať
v hanbe, nebol typ politika,
ktorý si myslí, že vie všetko
najlepšie. Nechal si vždy po-
radiť.

Jarolím Antal .....

Odborník na protokol. Pripravoval niekoľko inauguračných
prezidentov. V rokoch 1980 až 1993 pracoval ako protokolár
v parlamente. Pamätá si aj Šalgoviča za socializmu, aj Mikloška
či Gašparoviča po revolúcii. Keď v prvej polovici deväťdesiatych
rokov prevzalo moc Mečiarovo HZDS, zo štátneho protokolu
odišiel. Začal učiť na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici. Vlani odišiel do dôchodku, popritom externe
učí.